

2. Ковальчук Л. (2020). Моделювання науково-педагогічних досліджень: навч. посіб. Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 520 с.
3. Мурза В.П. (2010). Психолого-фізична реабілітація, К.: Олан, 488 с.
4. Мухін В.М. Фізична реабілітація (2009). К.: Олімп. л-ра, 488 с.
5. Попадюха, Ю. А. (2018). Сучасні комплекси, системи та пристрої реабілітаційних технологій: Навч. посібн. для студентів і магістрантів. К : Центр учбової літератури, 656 с.

Ліпчевська І. Л.
Інститут педагогіки НАПН України
(Київ, Україна)

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В КРАЇНІ: ВІД ОСВІТНІХ ВТРАТ ДО ПОТЕНЦІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

З весни 2020 року освітній процес в Україні здійснювався в умовах карантинних обмежень, викликаних пандемією Covid-19, а з кінця лютого 2022 року вітчизняна система освіти функціонує в умовах воєнного стану. Це послугувало причиною виникнення низки непрогнозованих раніше проблем в організації й здійсненні освітнього процесу. Неможливість повноцінно дотримуватися таких дидактичних принципів навчання, як систематичність, послідовність, доступність та міцність знань, умінь і навичок, призводить до накопичення навчальних втрат учасників освітнього процесу на всіх рівнях: від дошкільної освіти до підготовки фахівців у вищих навчальних закладах та освіти дорослих. Освітні втрати учнів як організаційно-дидактична проблема має бути усвідомлена з позиції прийняття ситуації, коли через низку об'єктивних і суб'єктивних причин унеможлиблюється їх повноцінна компенсація.

Водночас, навні позитивні тенденції розвитку вітчизняної освітньої системи. Складні, непередбачувані умови функціонування закладів дошкільної, загальної середньої і вищої освіти сприяють їх цифровізації й інтенсивному розвитку інформаційно-цифрової компетентності всіх учасників освітнього процесу (учнів, вчителів і батьків). Змішане та дистанційне навчання передбачають широке використання інформаційно-комунікаційних технологій віддаленого зв'язку, цифрових освітніх ресурсів, цифрових засобів навчання та дидактичних матеріалів. З метою їх опанування учасниками освітнього процесу на відкритих освітніх ресурсах розміщені відповідні курси: «Цифровий учитель», «ChatGPT для освітян: як перетворити ШІ на ефективного асистента», «Опанувати ChatGPT: з нуля до спеціаліста», «Години медіа-грамотності», «Бери й роби. Змішане та дистанційне навчання», «Про дистанційний та змішаний формати навчання» (на освітній платформі EdEra); «Медіаграмотність: як не піддаватися маніпуляціям?», «Медіаграмотність для освітян», «Шкільне життя онлайн» (на освітній платформі Prometheus); освітні серіали «Організація ефективного онлайн-навчання», «Навчання під час воєнного стану», «Онлайн-безпека для освітян» (на освітній платформі Освіта.Дія) тощо.

Також в умовах непередбачуваних глобальних впливів активно розробляється проблема індивідуалізації та диференціації навчання. Система ГуглАкадемія пропонує понад 9500 наукових публікацій за цим напрямом, опублікованих протягом 2019-2024 рр. Як приклад фундаментального дослідження, може бути наведене дослідження відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України «Дидактичні засади індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти» (2021-2023 рр.). Значний педагогічний потенціал мають такі інновації як онлайн-тьюторство (понад 10900 наукових публікацій у ГуглАкадемії) та онлайн-коучінг (понад 4500 публікацій) в галузі освіти.

Швидко розвивається напрям психологічної підтримки та супроводу учасників освітнього процесу в умовах непередбачуваних глобальних впливів (близько 16000 наукових публікацій у ГуглАкадемії).

Розглянуті освітні інновації мають значний психолого-педагогічний потенціал як в умовах воєного стану в країні, так і в період майбутнього повоєнного відновлення. Вони корелюють з міжнародною концепцією розвитку освіти Education 4.0 та можуть стати основою для побудови унікальної успішної системи освіти, що відповідатиме запитам глобального інформаційного суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Malykhin, O., Aristova, N., & Kalinina, L. (2022). Schoolteachers-parents interactions amid distance and blended learning: two-year experience of overcoming negative influences of covid-19 pandemic. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference, 1*, 454–464. DOI: <https://doi.org/10.17770/sie2022vol1.6858>
2. Topuzov, O., Malykhin, O., & Aristova, N. (2022). General secondary teachers' views on educational process amid the covid-19 pandemic: two-year experience of blended learning. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference, 1*, 549–559. DOI: <https://doi.org/10.17770/sie2022vol1.6841>
3. Topuzov, O., Malykhin, O., Aristova, N., Popov, R., & Zasyekina, T. (2022). Individualized learning in the context of blended mode of the educational process in secondary school: challenges and expectations. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. proceedings of the international scientific conference, 1*, 560–571. URL: <http://journals.ru.lv/index.php/SIE/article/view/6874>
4. Topuzov, O., Malykhin, O., Usca, S., & Aristova, N. (2021). Ukrainian-Latvian comparative studies on university education: common European values and current challenges. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference, 1*, 696–706.
5. Загорулько, М. О. (2020). Introduction of innovative teaching technologies in the higher educational institutions' educational process. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент: збірник наукових праць. Серія: Педагогічні науки*, 16, 92–103.
6. Загорулько, М. (2023). Щодо питання використання штучного інтелекту в освіті. В *Multidisciplinary challenges in contemporary science: innovations and collaboration (Poland)* (с. 74–78). Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році (2022). *Міністерство освіти і науки України*. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2022/08/20/01/Dodatok.3-5.klas-ukr.mova.6-11.klasy-ukr.mova.20.08.2022.pdf>
7. Липчевська, І. Л. (2021). Візуалізація в освіті: сучасний підхід до використання наочності. У *Світ дидактики: дидактика в сучасному світі* (с. 196–197). Київ: Видавництво Людмила. Взято з <http://lib.iitta.gov.ua/728087/>
8. Липчевська, І. Л. (2022). Визначення сутності вмінь візуалізації навчальної інформації майбутніх учителів початкової школи. *Молодь і ринок*, (7–8 (205–206)), 151–156. doi:10.24919/2617-0825.7/205.2022
9. Малихін, О. В., & Липчевська, І. Л. (2022). Візуалізація навчальної інформації як складова професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи. *Український педагогічний журнал*, (4), 59–67. doi:10.32405/2411-1317-2022-4-59-66
10. Малихін, О. В., & Липчевська, І. Л. (2023). *Педагогічна майстерність учителя початкових класів: візуалізація навчальної інформації в початковій школі*. Київ: "Видавництво Людмила".
11. Малихін, О. В., & Липчевська, І. Л. (2023). *Формування вмінь візуалізації навчальної інформації майбутніх учителів початкової школи: методи діагностики*. Київ: "Видавництво Людмила". Взято з <http://lib.iitta.gov.ua/736301/>